

מעצמתיים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא
ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

גליון מס' 63 | הכנה לסוכות

מהלך החגים – ממופשט לממשי¹

בימים אלו שמראש חדש אלול עד שמחת תורה עברנו תהליך שלם שבעז"ה ישפיע עלינו למשך כל ימות השנה. כעת שמגיע סוף התהליך בסוכות ובשמחת תורה זהו הזמן הכי מתאים להתכונן בכל התהליך²:

נסביר רגע מה קורה בראש השנה. בראש השנה אנחנו עושים יומיים, למה עושים יומיים? הרי באופן פשוט היה אמור להיות רק יום אחד, גם בתורה זה רק יום אחד, וגם כל החגים האחרים הם רק יום אחד, אז מה קרה שבראש השנה עושים יומיים? זה מפתיע בפרט שאנחנו עושים את יום ב' בתשרי ראש השנה³.

המשל שהאר"י מביא לתהליך הוא תהליך של ייחוד בין ז"א לנוק' (בין איש לאשה), והמשל שאדמו"ר הזקן מביא הוא של מלך ועבדים/בן⁴, אך כדי להסביר את השינוי שעובר עלינו אנחנו נשתמש במשל של ייעוץ:

ראש השנה

¹ האמור כאן נלקח מתוך שיעור הכנה ליוה"כ, ליל ז' תשרי תשפ"ו. ראה בעניין זה גם במאמר בעניין הימים שבין יוה"כ לסוכות בחוברת "קול דודי דופק" ח"ג.

² כפי שרואים בדרושים של האר"י שבעיקר כשהוא מגיע לסוכות הוא מדבר על כל התהליך.

³ אמנם חז"ל אומרים שזה "יומא אריכתא", אך בסופו של דבר את יום כיפור אנחנו עושים ב' בתשרי עשרה ימים אחרי היום הראשון, זאת אומרת שאנחנו מחשיבים את היום השני כיום נוסף.

⁴ ראה הרחבה על כך בהקדמה לחוברת קול דודי על אלול ועל יוה"כ.

היום הראשון של ראש השנה

נניח מישהו בא להתייעץ, הוא שוטח את הבעיה שלו בפני היועץ, והיועץ אומר לו איזה פתרון. אז אם המתייעץ הוא באמת היה בבעיה ומה שהיועץ אמר לו הוא באמת פתרון אמיתי – בד"כ מה שאמור לקרות זה שהמתייעץ יהיה פתאום בהלם. למה זה בהכרח אמור להיות ככה? כי אחרת, זה אומר שהוא בעצם לא עבר שינוי כזה גדול, אם הוא לא פתאום אומר שהכל הפוך מאיך שהוא ראה עד עכשיו זאת אומרת שהוא נשאר באותו מקום, אז בעצם הוא לא יצא מהבעיה.

כך אפשר להסתכל על ראש השנה. ראש השנה הוא היום הראשון, אנחנו באים לקב"ה עם כל השנה, ועם השנים הקודמות, והוא כביכול אומר לנו איזה משהו חדש, אז אנחנו בהלם גמור ממה שהוא אומר. אם האדם הוא ממש ממש מוכשר אז אע"פ שהוא בהלם הוא יודע איך להכיל את זה, הוא יודע מה לעשות עם זה, אז הוא ממשיך הלאה – זה כמו בזמן הבית שהיה מספיק לעשות ראש השנה רק יום אחד.

אך אם האדם לא מספיק מוכשר – שזה כמו בזמן הזה. אז אחרי ההלם שהוא מקבל, היועץ לא יכול להשאיר אותו ככה וללכת, כי אם הוא ישאיר אותו כך וילך אזי כשיגמר ההלם הוא יחזור למה שהוא היה קודם. היה קודם באיזה שהוא מצב, פתאום היועץ נתן לו איזה הבזק וברק של בהירות שעשתה לו הלם והפתעה, אח"כ ההפתעה נעלמה והבן אדם נשאר עם עצמו כמו שהיה קודם.

אני מדגיש את זה כי זה מאוד מאוד חשוב. הרבה פעמים אנחנו גומרים את ראש השנה (ויש שכבר חושבים על זה לפני ראש השנה) בתחושה ש"בסדר, אז יהיה יום אחד כזה מיוחד, אבל אחרי זה הכל יעלם".

היום השני של ראש השנה

מה עושים כדי שזה לא יקרה? עושים עוד פעם בדיוק את אותו דבר שעשינו קודם, כלומר אני היועץ אומר עוד פעם את מה שהוא אמר קודם, אך הפעם הוא אומר את זה בצורה כזאת שזה יתיישב בתוך האדם, בלי ההפתעה. מקודם זה היה עם הפתעה, ולכן הגודל של ההפתעה לא נתן אפשרות לתפוס את החידוש ואת הברקה שהיתה פה. עכשיו כשהיועץ כבר אומר את זה פעם שנייה, המימד של ההפתעה נעלם קצת ואז המתייעץ יכול לתפוס בתוכו את מה שהתחדש פה.

זה מה שאנחנו עושים ביום השני של ראש השנה. עושים את אותו דבר עוד פעם כך זה מתיישב אצלנו. לכן חז"ל אמרו שהקב"ה ציווה לעשות עוד פעם ראש השנה, כי מה שהיה אתמול כבר נעלם בעצם, אין לזה קיום, ומה שאנחנו עושים היום זה פתאום מתיישב אז זה משהו חדש לגמרי עד כדי כך שגם אפשר לברך שוב 'שהחיינו' על היום הזה.

מה אני רוצה שיקרה בעקבות היום השני? אני רוצה שבעקבות היום השני אני אגיד שבאמת החיים שלי עכשיו הם לא המשך של שנה שעברה, אלא הם התיישבות של האור שהתחדש ביום הראשון, בשנה הזאת. ביום השני אני נתון בזה שאני עכשיו רוצה להמשיך לחיות בתוך היום הראשון, וזה יהיה עכשיו החיים שלי. החיים שלי לא יהיו המשך של שנה שעברה, אלא החיים שלי יהיו המשך של היום הראשון.⁵

החידוש התיאורטי של ראש השנה

⁵ במאמר "מי אל כמוך" (בלקוטי תורה לר"ה) מבאר אדמו"ר הזקן שיעקר התשובה היא להחזיר את ה' עילאה לי' ואת הה' תתאה לי', וישארו רק יודי"ן וווי"ן (קשור ליחוד י"ז בשער רוח הקדש), שהכוונה שלא תהיה התפשטות אלא רק צמצום (י') והמשכה (ו'). כשלמדנו את זה (אחרי תשליך ובבוקר השני של ראש השנה) הסברנו הבאנו משל מאדם שהקים מפעל גדול אז אח"כ כשהוא רוצה לספר על מה שהיה הוא מדבר על כך שהכל התחיל מנקודה אחת, או שהוא מדבר על כך שהכל התחיל מהרעיון שהוא הגה בראש (שזה בעצם להחזיר את הכל לי') או שהוא מדבר על כך שהכל התחיל מהחלטה ללכת על הרעיון הזה בכח (שזה בעצם להחזיר את הכל לו'). ואמרנו שהיום הראשון של ראש השנה הנשנה מתאים להחזרה לאות י', והאות השני היא ההתעקשות ללכת על זה שמתאימה להחזרה לאות ו'.

אם היה לי רק את ראש השנה זה נשאר משהו 'תיאורטי'. אפשר לשמוע את הווארט הזה שאמרנו עכשיו, ולהגיד "טוב, לא יודע על מה בדיוק מדברים, אם משהו היה לו בראש השנה ביום הראשון איזה חידוש מאוד מאוד גדול, הוא היה באורות, אז בסדר, אולי הווארט הזה מתאים לו. אולי הווארט הזה מתאים באופן כללי להסביר את סדר החגים, אבל מה הווארט הזה קשור למה שקרה לי בראש השנה?, אני עברתי את היום הראשון, הוא לא היה שונה כל כך מהיום שקדם לו או מהיום, אז מה זה קשור אלי?".

מדוע באמת כל מה שקרה בראש השנה נשאר תיאורטי? בשביל להבין את זה צריך לשים לב מהו אותו חידוש שה'יועץ' (במשל) אמר לנו בראש השנה. ראש השנה בא לומר שאנחנו לא רוצים לחיות כהמשך לשנה שעברה אלא אנחנו רוצים לומר שיש ה' וזה נוגע לנו, ואנחנו רוצים לחיות בתוך המציאות הזאת שאומרת ש"יש ה' וזה נוגע לנו". כל התוכן של היום הזה הוא רק לבוא ולהגיד להגיד שיש הקב"ה ושהוא המלך, אך עדיין לא מדברים על זה שיש מצוות. אם מדברים רק על כך שיש מלך בלי מצוות, זה בעצם משאיר את המלך מופשט. אומרים שיש מלך וגם אומרים שמשמעותי שיש מלך אבל מה זה אומר? לא יודע מה זה אומר בפועל, זה תיאורטי. זה כמו אמונה בלי מצוות (כמו אחד שהוא 'דתי בלב').

יום כיפור

מה עושים כדי שהחידוש הזה לא ישאר תיאורטי, אלא הוא יהפוך להיות גם משהו ממשי בפועל בתוך החיים שלנו בפועל? על מנת להסביר את זה נחזור למשל של היועץ: לאחר שהיועץ הצליח לתת למתייעץ בהירות חדשה שהפכה לו את הראש לגמרי, והוא הסביר לו את זה שוב כדי שזה לא יבוא לו בהפתעה ויעלם מיד. עדיין המתייעץ לא יוכל לחיות עם הבהירות הזאת במציאות הרגילה שלו, אם היועץ רק יגיד לו "תיכנס לזה לאט לאט, יכול להיות שבהתחלה לא תצליח שזה יכנס פנימה, בסדר, לא נורא, תתגלגל בחיים. אל תיבהל אם זה לא יתיישב לך בחיים" – זה לא יהיה טוב. מה שיקרה זה שבסופו של דבר החידוש ישאר למעלה, והוא ירגיש שהחיים הם אחרת ממה שבעצם ההברקה החדשה המציאה. הוא יסתכל על ההברקה החדשה כמו על איזה 'כישוף' הוא כאילו אומר "זה הזוי, מאיפה הבאת את זה? איך הגעת לזה? כאילו גם אם זה נכון זה לא מסתדר עם החיים שלי. איך זה עובד?".

⁶ כמבואר באריכות בקונטרס 'קול דודי דופק' ח"ב.

⁷ זה הסיבה שאצל הרבה יהודים ראש השנה הוא יום של מתח מאוד מאוד גדול (ולא כ"כ עושים בו סעודות שמחות כמו ביום רגיל). ממש יקר להם לתת ביטוי כמה שיותר חזק בנפש, שזה שיש ה' זה נוגע לי. לכן התענוג שיש מלאכול ולשתות ביום הזה של ראש השנה הוא מפורקף מאוד בעיניהם לעומת התענוג להרגיש שבאמת זה נוגע להם שיש ה'. אם אדם בראש השנה אומר "אני אספיק הרבה מצוות ביום הזה", ואחר כך אומר, "טוב, בוא נראה כמה כמה מצוות אני אספיק כל השנה", אז באמת אין הבדל בין ראש השנה לשאר הימים. אך אם הוא מבין שראש השנה זה הראש (כמבואר באריכות בקול דודי ח"ג במאמר 'הראש של השנה'), הראש זה אומר שהוא מתעסק עם הנקודה הבסיסית שהיא בעצם תלויה אותו כל השנה אחרי זה. הנקודה הבסיסית הזאת זה שבאמת הוא רוצה שבחיים שלו יהיה משמעות לנוכחות ה'. ככל שהיראה בראש השנה יותר גדולה, אז אחרי זה בסוכות יש שמחה יותר פשוטה. אומרים "באמת זה מה שרצינו, רצינו באמת את ה'. ועכשיו אנחנו יכולים לשמוח שרצינו את ה', מרגישים שזה באמת".

שאלה: ואם למישהו לא היה יראה בראש השנה אלא יום טוב רגיל. תשובה: מה אתה מתכוון שלא היה יראה? בסופו של דבר הם לא ישובו בסוכה אלא הם תקעו בשופר, א"כ לא יכול להיות שלא היה בכלל יראה "היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו?!", נניח שעשו יום טוב, על מה עשו יום טוב? אמרו שאנחנו מאוד מאוד רוצים ללכת על הקב"ה. ואנחנו מבסוטים שאנחנו הולכים, כמו שכתוב, שכש"מלכותו ברצון קיבלו עליהם" אזי "לך ענו שירה בשמחה רבה". כלומר שמקבלים אתה מלכות בשמחה.

שאלה: זו התנועה הפשוטה שכשממליכים מלך עושים את זה בשמחה. הרב: אתה יוצא מנקודת הנחה שהמלך רוצה להיות מלך. ואז אתה בשמחה שאתה הולך עליו. אבל אם אתה כאילו יוצא מנקודת הנחה שזה חסר היגיון לחלוטין שהוא רוצה להיות המלך, הוא "מרומם מתנשא מימות עולם", אז אתה בלחץ גדול מזה שהשאלה אם הוא יסכים בכלל להיות המלך האם אני אצליח לעורר בו את התענוג להיות מלך. ומשם, מהמקום הזה מגיע "יום תרועה" כמו שחז"ל פירשו "יום יבבא", "גנוחי גנח וילולי לילי". למה זה יום דין? (כמו שכתוב שכל באי עולם עוברין לפני כבני מרון) כי יש שאלה אם המלך ירצה למלוך בכלל. שאלה: אבל הוא אומר לי לקרוא לו בשופר. תשובה: לקרוא לו זה הכוונה "גנוחי וילולי". הוא אומר לך "אני רוצה לדעת אם זה קריטי בשבילך או לא. אם זה לא קריטי בשבילך, אז הכל בסדר, אני מסתדר, אתה מסתדר. בוא נשאר כך. למה נפריע אחד לשני".

אז מה היועץ צריך להסביר לו? הוא צריך להסביר לו בעצם שאם הוא יסתכל עכשיו טוב ונכון על החיים שלו, הוא יראה שבאמת הוא יכול להסתכל על העבר שלו אחרת מאיך שהוא ראה אותו עד עכשיו. כלומר לא רק שפתאום תהיה לו בהירות חדשה להסתכל על החיים, אלא גם יש לו בהירות חדשה איך להסתכל אחרת על ההחלטות ועל הקשיים שהיו לו, על ההתמודדויות ועל הנפילות. הוא יכול להבין הרבה יותר טוב שבאמת מה שהוא חשב שהוא עושה בכוונה והוא מבין מה הוא עושה, יתברר שהוא פשוט לא הבין מה קורה איתו, ופשוט היתה לו טעות. הוא פשוט היה תקוע כ"כ חזק בתוך המבוך, עד שהוא לא הבין מה קורה פה בכלל. ועכשיו שיש לו בהירות הוא יכול להבין בעצם מה קרה שם, ולראות איך הכל זה בעצם טעות. ומכיוון שהמתייעץ מסתכל על כל הנפילות שהיו לו כטעויות שהוא פשוט לא הבין מה הוא רוצה מעצמו ממילא הוא יכול ככה להסתכל גם על העתיד, שאם הוא יפול הוא יסתכל על זה כטעות – כך באמת אני מצליח לחבר בין הווארט התיאורטי לבין המציאות של החיים בפועל.

בשביל זה מגיע יום כיפור. הקב"ה בא ואומר: כדי שאתה תוכל להוריד את ההברקה הזאת לתוך המציאות שלך ולתוך החיים שלך אני אומר לך שאני סולח לך. אני לא סתם סולח לך רק על מה שהיה, אלא אני אומר לך שמראש אני סולח לך גם על הטעויות שיהיו. כמובן שיום הכיפורים לא בא לסלוח על העתיד, אלא הוא בא רק לסלוח על העבר, אבל מזה שביום כיפור ה' סולח על העבר אני לומד שיש דבר כזה תשובה. אני מבין שיש תשובה על מה שהיה, ומזה אפשר להבין שגם יש תשובה על מה שיהיה.⁸ כלומר זה שהקב"ה אומר שיש תשובה, זה בעצם בא לתת לנו את היכולת להוריד את ההברקה הזאת ללמטה.⁹

איך הקב"ה סולח ביום כיפור? האם הוא מתעלם לגמרי ממה שהיה? כתוב "ונסלח לכל עדת בני ישראל" למה? "כי לכל העם בשגגה". כלומר שמה שחשבת שהוא מזיד באמת באמת, הוא שגגה,¹⁰ הוא לא מזיד.

טומאת מקדשיו וקדשיו – בפנים, ושאר החטאים – בחוץ.

על מנת להמחיש לנו טוב כיצד העוונות והפשעים נהפכים להיות שגגות, נראה כיצד זה בא לידי ביטוי בעבודת יום הכיפורים: בקרבנות של יוה"כ יש משהו מיוחד שכמעט לא נמצא במקום אחר – שמביאים קרבן על זדונות,

⁸ ברור שכל יהודי שיודע שיש דבר כזה יום הכיפורים, הוא לא חושב שזה נוגע רק לגבי העבר, אלא זה שהוא יודע שיש דבר כזה יום הכיפורים זה משנה לו את כל התפיסה. עד כדי כך שבתחילת יום הכיפורים אנחנו מיד מזכירים גם את יום הכיפורים הבא "מיום כיפורים זה עד יום כיפורים הבא עלינו לטובה".

⁹ אמרנו שהחידוש בראש השנה זה זה שיש ה' וזה נוגע לי, זה לא רק שיש ה' וזהו אלא אני מתרגש מזה, אני בהתפעלות עצומה, אני נחרד, אני בוכה, יש איזה רטט מזה שיש ה'. אני ממליך אותו, אני רוצה שהוא יזכור אותי. אז אם אני רוצה שכל זה יתחבר גם לחיים הרגילים שלי בפועל בשביל זה אני צריך להיות נקי וזך, אני צריך להיות טהור, אני צריך שהחיים שלי יהיו פחות מגושמים ויותר מוארים וניזונים מזה שיש ה'.

כתוב "לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם", ופשט הפסוק לא כל כך ברור. על מוצא פי ה' וגם על הלחם או רק על מוצא פי ה' ולא על הלחם? האר"י כותב שבכל השנה אני חי על שניהם ביחד (אני צריך לאכול לחם), וביום הכיפורים אני חי רק על מוצא פי ה'. זה הסברה מעניינת בפסוק.

בפנים הוא רוצה להגיד ככה: שכל השנה אני חושב שעל הלחם לבדו יחיה האדם – זה ההוה אמינא הפשוטה שלי. על זה בא הקב"ה ואומר: "זה לא נכון, לא על הלחם לבדו יחיה האדם", זה לא הלחם לבד עושה שאני אחיה אלא יש כאן בתוך הלחם "מוצא פי ה'" שהוא עושה שאני אחיה. עכשיו, ברגע שאני מאמין חזק במוצא פי ה', אז מתברר לי שהמוצא פי ה' זה הקיום של הלחם, ואין ללחם קיום מצד עצמו, כל הקיום של הלחם זה רק בגלל מוצא פי ה'. אז יוצא שבעצם האדם חי רק על מוצא פי ה'. והתודעה הזאת היא בשלמות אצלנו דווקא ביום הכיפורים, שאז אנחנו ניזונים ממוצא פי השם. כתוב ש"מוצא" אותיות "צומא".

¹⁰ זה כמו להגיד שזדונות הופכות להיות שגגות, שזה גם הנושא שדיברנו על זה בשיעור האחרון על י"ג מידות הרחמים, שעיקר י"ג מידות הרחמים זה בעצם להגיד שהעוון והפשע הם באמת באמת "חטאה", ואז ע"י נהיה "ונקה", שאמנם אתה עושה עוון, אתה אפילו עושה פשע, אך בסוף הכל מגיע מאיזה טעות גדולה יותר (חטאה), ובתוך הטעות המאוד מאוד גדולה הזאת יש לך גם עוון ופשע (הסברנו שלכן זה נקרא חטאה, לא חטא. חטאה זה משהו כללי, זה לא חטא ספציפי. הכל זה חטאה אחת גדולה).

בד"כ מי שחטא במזיד אינו יכול להביא קרבן כדי להתכפר, פתאום ביוה"כ יש דבר כזה, אדם חטא במזיד והקרבן מכפר עליו.

אך בעניין הזה ישנו חילוק מאוד מאוד חשוב: הקרבן שבא לכפר על טומאת מקדש וקדשיו נעשה בפנים (בהיכל ובקה"ק), ואילו הקרבן שבא לכפר על שאר החטאים הוא נעשה ממש בחוץ, הוא הולך "לעזאזל המדברה".

מדוע כשאני רוצה להפוך זדונות לחטאות, אני צריך לחלק את העבירות לשני חלקים? על מנת להסביר ניקח דוגמא מילד שובב, הוא יודע שההורים שלו לא מבסוטים ממה שהוא עושה, הוא מתעלם, ועושה מה שהוא רוצה. ואז הם באים ו'מציקים' לו (נקרא לזה כך לצורך העניין), ואז הוא מורד בהם, כלומר לא רק שהוא רוצה משהו ועושה אותו בניגוד לדעתם, אלא הוא פושע ממש, הוא מתחיל לצאת נגדם. אבל אם מסתכלים טוב טוב על מה שעובר עליו, מתברר שפשוט הוא הרגיש שלא מספיק אוהבים אותו, דחו אותו, הקפידו עליו ולכן הוא הגיע למה שהגיע. אז בעצם אני מסתכל על המרידה שלו כמו איזה טעות.

עכשיו אחרי שהצלחתי לקחת את כל הפשעים והעוונות שלו ולהגיד שהם בסה"כ איזה בעיה בתקשורת. שהוא לא קולט את האהבה שיש אליו – הפכתי את הזדונות לשגגות, לחטאה. אז עכשיו אני מחלק את זה לשני חלקים:

מה זה טומאת מקדש וקודשיו? הכוונה שאין מספיק רגישות בקשר, הוא לא קולט טוב את הקשר. יש קשר פנימי, עמוק וחזק בין הקב"ה לבינינו או בין ההורים לבין הילדים, והיה שם פספוס, לא קלטת את הקשר – זה נקרא שהכנסת טומאה במקום הקדושה. אם אתה נכנס למקדש עם טומאה, אתה מזלזל במקום הפנימי והרגיש הזה, כאילו באת ואמרת "ההורים האלה מעצבנים".

אבל חוץ מעצם הזלזול במקום הפנימי הזה של הקשר, יש גם את כל התוצאה שקרתה בעקבות זה. שהוא עשה הרבה דברים לא טובים, הרבה עוונות והרבה פשעים, מה עושים עם זה? אני אומר "רגע, אם באמת אתה עכשיו קולט טוב את מערכת היחסים, ובאמת אנחנו נהיה במערכת יחסים טובה עכשיו, אז כל מה שעשית זה סתם שטויות, עזוב את זה, מה זה משנה מה היה?". לוקחים את זה, שמים את זה על ראש השעיר, וזורקים לעזאזל ואומרים "זה שטויות, זה כלום". כל הדברים הלא טובים שהוא עשה, אומרים שאין להם חשיבות. לא מתייחסים אליהם ברצינות, זורקים את זה למדבר, אפילו לא מקריבים את זה במקדש. מחליטים שבגלל שהקשר נבנה טוב ונכון, והוא פנימי והוא חזק, והוא העיקר, אז כל העבירות הופכים להיות לא חשובים, אפילו הזדונות והפשעים.

אם האדם מצליח להסתכל ככה טוב, שכל הדברים הלא טובים שהוא עשה בחיים הם בעצם פשוט טעויות, כלומר באמת אתה רצית את ה' ופשוט לא הצלחת^{11,12}. ההסתכלות הזאת כבר הופכת את הזדונות לא רק לשגגות אלא לזכויות. אחר שהזדונות נהפכו לזכויות אז אני צריך רק לשמוח – וזה כבר סוכות.

¹¹ אדמו"ר הזקן כותב משהו מפתיע מאוד, כידוע מהאר"י שבראש השנה יש נסירה, והיא ממשיכה בעשרת ימי תשובה, וביוה"כ אנחנו מגיעים למדרגה של "פנים בפנים" (אח"כ בסוכות יש חיבוק ונישוק, ובשמח"ת ייחוד). אז הוא כותב (בלקוטי תורה לפרשת כי תבא, בתחילת אות ג' של ד"ה 'היום הזה', בדף מב, א) "אך אי אפשר להגיע לבחינת ומדרגה זו בחינת פנים הנ"ל, כי אם על ידי חיפוש ופשפוש במעשיו בעשרת ימי תשובה" מה אני מחפש? באופן פשוט חושבים שהכוונה שצריך לחפש איזה עבירות עשיתי שאני צריך לחזור עליהם בתשובה. אך ממשיך אדמו"ר הזקן ואומר "וכמו שכתוב 'בקשו פני' שתהיה כאבדה המתבקשת שצריך לחפש אחריה ולפשפש במעשיו כנ"ל". מה הכוונה? משהו מפתיע ממש, אני צריך להסתכל במעשים שלי ולחפש איפה בעצם כשעשיתי את העבירות מה שחיפשתי זה את הקב"ה אך יצא לי לא טוב.

¹² שאלה: ב"קול דודי" חלק א' (של אלול) מבואר כך על עבודת חודש אלול, זה אותו דבר ביוה"כ? תשובה: קודם כל זה לא כ"כ קשה כי אלול ויום הכיפורים הם דומים, אומרים סליחות גם באלול וגם ביוה"כ (לא אומרים בראש השנה). אבל אם נדייק יותר נראה שזה לא בדיוק אותו דבר. באלול אדה"ז רק אומר שהקב"ה מאיר פנים, ולכן אני יכול להציף את המקומות הלא טובים שבתוכי. כלומר, לפני שהיועץ הגיע הבן אדם לא ידע אפילו עד כמה הוא לא בסדר, הוא חיפה על עצמו. בא היועץ, בהתחלה הוא אומר לו "אתה הרבה יותר גרוע ממה שחשבת, אבל אני מאיר לך פנים ונותן לך כח להגיד

כלומר אם נמשיך במשל היועץ. האדם מצליח לקלוט שכל הטעויות שלו הן לא סתם טעויות, אלא הוא רצה דברים טובים ויצא לו לא לא מוצלח. ואז אחרי זה הוא יכול ללכת עם ביטחון, לסמוך על זה ולהגיד "זה משמח אותי לחשוב שאני באמת רוצה את ה".

שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקיני¹³

האר"י מסביר שהימים הנוראים הם בבחינת "שמאלו תחת לראשי" והימים הבאים עלינו לטובה הם "וימינו תחבקיני". כמוכן שגם כאשר אומרים "שמאלו תחת לראשי" מדובר בתנועה נפשית של קירוב. אלא שזהו סוג מסוים של קירוב, לעומת "וימינו תחבקיני" שהוא סוג אחר של קירוב.

"שמאלו תחת לראשי" הוא כמו אדם שתופס את הראש של השני לסובב אותו כלפיו כדי לבחון אותו, עומדים ומסתכלים ויראים אחד מהשני, האם באמת אפשר לנהל פה קשר. ואז לבסוף, ההסתכלות הזו גורמת ל"וימינו תחבקיני" ונוצר חיבור וחיבוק.

שמאלו תחת לראשי

בתפילות הימים הנוראים אנחנו אומרים¹⁴ "ובכן תן פחדך ה' אלקינו על כל מעשיך". אנחנו רוצים שה' יתן לנו את הפחד שיש לו. מהו הפחד שיש לה? חשבתי על משל שיכול לעזור להבין את העניין הזה: היום יש הרבה מצבים כאלה בהם הילדים לא תמיד הולכים בדרך של ההורים או של המחנכים שלהם, במצב כזה יש שתי אפשרויות להורים ולמחנכים – אפשרות אחת היא לדחות את הילד ואפשרות אחת היא לקרב את הילד. בפועל צריך את שתי האפשרויות, אבל שתיהן לא פשוטות, עיקר מה שלא פשוט הוא שהרבה פעמים ההורים נמצאים במצב שהם לא יודעים מה להגיד, אם הם יגידו לו "אנחנו אוהבים אותך" אז הוא יכול להגיד להם "אתם מציקים לי, שחררו אותי", ואם הם יהיו אדישים הוא יכול להגיד "למה לא אמרתם לי כלום". אז יש פחד להורים, הם חוששים מה להגיד. זהו הפחד של ה', הקב"ה חושש מה להגיד לנו, אם הוא יגיד לנו יותר דרישות נתלונן ככה ואם הוא יחסק אותנו אז נתלונן ככה.

מה הכוונה לפי המשל הזה של מה שאנחנו מבקשים שהקב"ה יתן לנו את הפחד שלו? אנו מבקשים שהקב"ה יראה לנו שהוא מפחד. למה? כי מתי הבן מתלונן? כאשר הוא מרגיש שהאבא בסך הכל 'נגדו'. או ששום דבר ממה שהאבא אומר הוא לא עושה לו טוב. והאבא מעצבן אותו. ואז האבא צריך איכשהו להסתדר עם זה. אך ברגע שהבן מצליח לזהות שהאבא מבחינתו אוהב באהבה גמורה אבל בגלל שהוא לא יודע איך הבן יגיב לכך ואיך הוא יקבל את זה לכן הוא חושש, וכל מה שהאבא מהסס וכל מה שהוא לא נוכח זה בגלל שהוא לא יודע איך זה יתקבל אצל הבן. ברגע שהבן מזהה שבעצם לא מרוחק מהאבא, והאבא לא מרוחק ממנו, אלא שפשוט הוא צריך לשים לב כמה דאגה יש וכמה האבא נתון מאוד חזק וכל הזמן הוא מתוח. הוא מביין שהאבא בעירנות גבוהה, אלא שכמה שהוא מתוח – הוא לא עושה עם זה שום דבר, כי הוא לא יודע מה לעשות עם זה. כאשר הילד רואה וקולט כמה האבא מאוד מתוח וכמה הוא מאוד לא יודע איך להגיב, והוא שמח לראות שזה המצב אצל האבא. האבא מצליח לבטא את זה, הילד מצליח לקלוט את המתח שבו האבא נמצא – אז הילד מתחיל להירגע. או במילים אחרות הילד מתחיל לפחד. כי עד עכשיו הילד היה בתנועה של לדחות, ועכשיו הוא בתנועה שהוא אומר – אם האבא כל כך נזהר, המשמעות היא שהאבא בסך הכל לא רוצה משהו שאני לא ירצה. הוא רוצה משהו שאני ירצה. אז אם הוא קולט, ונכנס אצלו חזק, שהוא מרגיש את הפחד הגדול של הקב"ה, של האבא במשל, והוא קולט את זה חזק, כמה האבא נזהר, ממילא אחרי זה הוא יכול להגיד שהוא כבר לא חושש בכלל.

את זה", "דָּבָר, תוציא החוצה, תגיד מה הבעיה" – זה אלול. יוצא שבתחילת התהליך אמר לו שהוא יותר גרוע ממה שהוא חשב, ובסוף התהליך הוא אומר לו שבעצם בכל הדברים הגרועים שלו הוא רצה רק את ה'.

¹³ האמור מכאן ואילך נלקח מתוך דרשת הרב במוצאי יום כיפור.

¹⁴ אומרים את זה 13 פעמים, זה כבר מספר מעניין: 8 בר"ה ועוד 5 בסוכות.

מה אנחנו רוצים להרוויח פה? שעוד לפני שאנחנו מדברים על הדרישות ועל כל איך שהחיים צריכים להיראות, קודם כל אנחנו מרגישים שהקשר בין הקב"ה לבינינו הוא קשר שמתחדש. ואז אנחנו שמחים שאפשר ללכת על הקשר הזה ולתת לו הרבה ביטויים.

וימינו תחבקני

סוכות הוא חג של הרבה מצוות (בשונה מפסח בו העיקר הוא הזהירות בשב ואל תעשה). המצוות הפשוטות של סוכה וארבעת המינים, בקרבנות יש ריבוי עצום, יש ניסוך המים, שמחת בית השואבה, הלל שאומרים בכל יום, וכן הושענות. כל המצוות הללו הם מה שאנחנו מרגישים את החיבוק של ה' עוד לפני שאנחנו ממש נוחתים לתוך המציאות.

כידוע שכל המצוות הם כמו חיבוק של הקב"ה, והשורש של כל המצוות לעניין הזה זו מצוות סוכה שהיא חיבוק ממש. הקב"ה אוהב אותנו ואנחנו אוהבים אותו. וזה בא לידי ביטוי במצוות מעשית במצוות סוכה. זו המצוה שהכי בא בה לידי ביטוי האהבה שה' אוהב אותנו. וזה גורם לאדם שהוא יכול להרגיש שבכל מצוות הוא יכול להיכנס כל כולו לתוך המצווה כי ה' מחבק אותנו במצווה.¹⁵

כאשר אדם עושה מצוות עליו להרגיש שהוא נכנס למצווה מאוד חזק, שהוא לוקח את כל מה שהיה בראש השנה וביום כיפור ומצליח להכניס את הכל לתוך מצווה, לתוך מציאות מעשית, ולהיכנס כל כולו. ומכאן ואילך להיכנס אחר כך לכל המצוות.

ושמחת בחגך

לכן בסוכות יש לנו מצוות "ושמחת בחגך". למה עכשיו יש שמחה? כי הקשר שיש לנו עם הקב"ה בימים הנוראים הוא שאנחנו צריכים כל הזמן להרגיש את ה' כמו שהוא מלך ומרומם. אבל הקשר שיש לנו כאשר אנו מקיימים מצווה, ובפרט מצוות סוכה שהיא ההתחלה של כל המצוות – הקשר הוא שה' נמצא יחד איתנו כמו שאנו אומרים בהושענות אני והו הושיעה נא. איך הוא נמצא איתנו? בתוך המצוות.

הימים שבין יו"כ לסוכות

לפני שאנחנו נכנסים לתוך המצוות, אנחנו בארבעה ימים הללו לוקחים את כל ההתעלות שהייתה ומתעלים עוד יותר. כמו שידוע שהרבי הרי"צ שאל את הרש"ב במוצאי יו"כ "מה עכשיו?" והרי"צ ענה לו שעכשיו במיוחד זה הזמן לתשובה. למה עכשיו במיוחד? אחרי שלימדו אותנו כל כך הרבה זמן מה זה תשובה וזה התקבע בתוכנו טוב, אז עכשיו זה הזמן הכי טוב לעשות תשובה.

אנחנו רוצים להגיד שעכשיו אפשר לעשות תשובה עוד יותר גדולה ממה שהיה קודם. כבר למדנו איך לעשות תשובה. איך עושים את התשובה? עיקר התשובה היא להרגיש שאנחנו יכולים לעשות תשובה כל הזמן. איך עושים תשובה כל הזמן? העיקר זה שאנו יכולים לעשות מצוות. להכניס את התשובה, את הקשר לה' לתוך המצווה. מה זה לעשות תשובה בשמחה? להרגיש שכל כולי יכול להיכנס לתוך מצווה עם כל החשק והכח, שאני לא צריך להשאיר שום דבר בחוץ. כל כולי נמצא בתוך המצווה. (כמבואר באריכות בחלקה האחרון של החוברת תשובה בשמחה).

¹⁵ במקום אחר ביארנו שאדמו"ר הזקן מסביר שכשהאדם מקיים מצוות הוא נהיה לבוש עם ה' באותו לבוש.

"ושאבתם מים בששון ממעייני הישועה"

התזעודות חסידים
ושמחת בית השואבה רבתי
בהשתתפות המשפיע

הרה"ח ר' **יצחק שפירא** שליט"א

כולם מוזמנים לבוא ולשמוח בשמחת החג ולהתבשם מיינה של חסידות
באופן המתיישב על הלב ומשמח את הנפש
טעמו וראו כי טוב הוי"ה - פארזובט וועט איהר זעהן אז דער אויבערשטער
איז גוט (אדמו"ר הזקן)

חול מהשעה
21:30

רחוב פולנסקי 5,
ירושלים

בסוכה הגדולה של
הרב יחיאל ליברמן

מוצאי יד"ט ראשון
של חג הסוכות

לשאלות על דרכי הגעה והתחלה מדוייקת

יוסף חיים 053-7246111

שמשם היו שואבין רוח הקודש

